

//////////////////////////////////// PÁLYÁZATUNKRA ÉRKEZETT* //////////////////////////////////////

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz

GAZDAG LÁSZLÓ

„Az érdek, mint a gazda, úgy igazgat”

József Attila

Kulcsszavak: érdekelttség, alkalmazkodás, komplexitás, rugalmasság, technológia.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A várható változásokkal szemben nem védekezni kell, hanem alkalmazkodni. A klímaváltozás is ilyen kihívást jelent. Aki gyorsan és jól alkalmazkodik, az előnybe kerül másokkal szemben. Be kell rendezkednünk a növekvő időjárási amplitúdók, a szélsőséges körülmények közötti eredményes gazdálkodásra.

Az első lépés az érdekviszonyok radikális átalakítása! Előnyben részesíteni mindazon technikai-technológiai fejlesztéseket, amelyek a sikeres alkalmazkodást szolgálják. Eltörölni mindenfajta vízdíjat és hasonló költségnövelő tényezőt, amit az öntözési és/vagy halastavi célú felhasználásra vet ki az állam. Kamatkedvezményrel és más úton ösztönözni az öntözési infrastruktúra fejlesztését, az öntözési tevékenység végzését. A komplex megoldások preferálása, melyek célja minél több vizet kivenni a folyókból, és ezáltal az ország területén tartani, hasznosítani.

A nemesítésben, a művelési ág megválasztásában, a technológia kialakításában az érdekelttséget a klímaváltozás követelményeihez kell igazítani. Aszálytűrő kultúrák, fajok és fajták fokozott használata legyen a cél, a természetstechnológiát is ez irányban kell elmozdítani. Ehhez a kívánalomhoz megfelelő ösztönzőkkel orientálni a gazdálkodókat.

A társadalmat, és főként a gazdatársadalmat megfelelő oktató, nevelő, felvilágosító munka révén felkészíteni a változásokra.

A VÍZDÍJ KÉRDÉSE, AVAGY AZ ÉRDEKELTSÉGI RENDSZER

Menjen inkább a Fekete-tengerbe?
Ma mindenki a globális felmelegedésről, üvegházhatásról, elsivatagosodásról beszél. A mélyenszántó tudományos eszmefuttatások helyett azonban inkább az érdekelttségi rendszer átalakításával kellene törődnünk, azzal sokkal többre mennénk.

Az öntözésért, halastavak feltöltéséért fizetett vízdíj értelmetlen, hiszen ezzel azokat sújtjuk, akik kiveszik a végső soron a Fekete-tengerbe elfolyó vizet. Ez a költségtöbblet az öntözés költségének kb. 5-6%-a, és éppen ez billenti át veszteségbe az öntözési tevékenységet.

A nagy területek rendszeres öntözése jó hatással van az ország felszín alatti vízállományára is, hiszen részben leszivárog a talaj- és rétegvízbe, feltölti azt. A ned-

* A pályázatra érkezett kéziratokat az első szerző alapján ábécésorrendben adjuk közre.

ves talaj, illetve a halastó kedvezően befolyásolja a mikroklímát. Mindezen megfontolásból javasolandó a vízdíj eltörlése, öntözési és halastavi célú felhasználás esetén.

KEZDJÜK A LEGVÉGÉN: AZ ÉRDEKELTSÉGNÉL!

Még az 1980-as évek elején foglalkoztam azzal a kérdéssel, hogy a termelési rendszerek miért nem iktatják be technológiájukba az öntözést. A válasz rövid és tömör volt: mert nem éri meg.

Az öntözés hatalmas ráfordítást igényelt, és valóban, akárhogy számoltam, számoltunk, tényleg az jött ki, hogy a többlettermés nem fedezi a többletköltséget sok év átlagában. A veszteség nagyjából az árbevétel 3-4%-a lett volna.

Hol lehetett volna megtakarítani? A tereprendezés, az infrastruktúra kiépítése és karbantartása (öntözőcsatornák), a gépek, berendezések megvétele és működtetése, a munkabér stb. terén sehol. Maradt végül az öntözővízért fizetett díj. Ne felejtjük el, hogy az 1980-as évek eleje óta kb. 140-szeresére (!) nőtt a vízdíj nagysága! Az öntözővíz kivételért fizetett díj az öntözési költség 5-6%-a volt akkori áron.

Amikor több fórumon is fölvettem ezt a problémát, mindig legyintés volt a válasz: a vízdíj nem nagy tétel, az öntözés költségeinek mindössze 5-6%-a. Nos, éppen ez az 5-6% vitte át veszteségbe az egész tevékenységet.

Egy osztrák farmer nem is értené, hogy miért kellene öntözővíz kivételért fizetnie, hiszen ha ő nem használja föl, ez a víz elfolyik a Fekete-tengerbe, haszontalanul.

Amíg nem rendezzük az érdekeltségi rendszert, addig mindenfajta magasröptű szenvedélyes megnyilatkozás, mélyenszántó tudományos fejtegetés a várható aszályosodásról, a globális fölmelegedésről falra hányt borsó.

A TALAJ A LEGJOBB, LEGOCSÓBB, LEGNAGYOBB VÍZTÁROZÓ

Ma szinte mindenki költséges víztározók építésében gondolkodik, miközben a legjobb, legolcsóbb, legnagyobb vízraktár maga a talaj. A talajból például sokkal nehezebben párolog el a víz, mint egy tó vagy egy víztározó felszínéről, különösen, ha betartjuk az arid éghajlatra vonatkozó minimális agrotechnikai előírásokat. Ez annyit jelent, hogy nálunk az őszi és téli csapadékot meg kell fogni, az erre a célra évszázadok óta kimunkált, működtetett földművelési rendszerrel. Vagyis az őszi betakarítás után azonnal (!) tarlóhántás és őszi mélyszántás (ez utóbbi időnként elhagyható, de csak időnként és nem éveken keresztül), és végül szakszerű szántáselmunkálás.

Régen egy szövetkezeti vagy állami gazdasági főagronómus nem sokáig maradt volna e beosztásban, ha nem így irányítja a földművelést. Ma hány, de hány helyen látni, hogy a gazdák kint hagyták januárban is a kukoricát lábbon. Megkérdezném ilyenkor: mi lesz, ha aszályos év következik, és nem fogtuk meg a téli csapadékot?

Ugyanakkor ezért vagyok szkeptikus az olyan divatokkal szemben, mint a minimum tillage, zéró tillage földművelési rendszerek. Ezeket ott lehet alkalmazni, ahol nyáron is minden nap, vagy minden másnap esik az eső, és nem ősszel-télen zúdul le az éves csapadék döntő hányada; tehát pl. az Atlanti-partvidéken.

Ha többszáz ezer, vagy netán millió hektár nagyságrendű területet öntöznénk, folyamatosan pótolnánk talajvíz- és rétegvíz-készletünket is, kedvezően változna a mikroklíma az ország nagy részén. A halastavak szintén javítják a környező mikroklímát, párasabb a levegő stb.

Most ez a víz átfolyik haszontalanul az ország területén, sőt, gyakran inkább csak problémát okoz, mint az árvíz.

A TERMELÉS BIZTONSÁGÁNAK JAVULÁSA

Nem lebecsülendő eredménye a rendszeres öntözésnek, hogy jelentősen javul a termelési biztonság, nincs aszálykár vagy katasztrófa. Jelentősen csökken az agrártermelés általános kockázata, ami akár a biztosítótársaságok által szedett biztosítási díjakat is kedvezően befolyásolhatja.

Ha működött volna 2007-ben egy jól kiépített, országos öntözési infrastruktúra, valamint az öntözést preferáló érdekeltségi rendszer, akkor nem lett volna abban az évben súlyos probléma a takarmánygabona-hiány, ami a költségvetést is jelentősen megterhelte.

HOSSZÚ TÁVÚ VÍZRENDEZÉSI ÉS HASZNOSÍTÁSI STRATÉGIA

Folyóink, és főként a Tisza XIX. századi szabályozása sajnos túllőtt a célon. Ugyanakkor ne feledjük el, hogy azóta jelentősen nőtt a népesség ezeken a területeken, beépült, szántóföldi művelés alá került a régi árterület. Ezért nem lehet teljes egészében visszaállítani a régi kanyargós medret, és jelentősen kiszélesíteni mindenütt az árterületet. Ahol ez mégis megtehető, ott meg kell tenni, és a terület hasznosítási módját meg kell változtatni: a szántóföldi növénytermelésről vissza kell térni az egy évezreden át, a XIX. századi folyószabályozásig jól működött legeltetési állattenyésztési, valamint halászati formákhoz, természetesen a mai modern technika igénybevétele mellett. A Tiszának és más folyóknak vissza kell adni az elvett „élettérből” annyit, amennyi ökológiai és ökonómiai szempontból is indokolható. A természetes vizes élőhelyek rekonstrukciójára az Európai Unió ma már jelentős támogatást ad, mint ahogy a természetközeli állattartási módok megvalósítására is.

Emellett természetesen lehet klasszikus ásott víztározókat is építeni. Jó példa erre a Tisza-tó, amely fontos madárrezervátum, valamint pihenési célú központ is lett.

Sajnos ma nincs ilyen stratégia, ehelyett hatalmas költségekkel folyik a gátak emelése, erősítgetése, a versenyfutás az évről évre rekordokat döntő árhullámokkal.

100 EZER MARHA A HORTOBÁGYON

Valamikor *Debrecen* város birtokában volt az egész *Hortobágy*, vagyis az „önkormányzati tulajdonnak” nagy hagyománya volt az országban. (Sajnos a rendszer-váltás utáni tulajdonrendezés lázában ez a tény elsikkadt...) A rendszeres természetes vízborítást kapó hortobágyi legelőkön több százezer szürkemarha hizott évszázadokon át. Manapság a Hortobágy rendszeresen kigyullad, a tűzoltóknak kell kivonulniuk. Ennek oka, hogy a felhalmozódó szerves anyag most ott marad kiszáradva. Valójában egykor a rendszeres időszaki vízborítás és a marhák legelése, taposása oldotta meg a szervesanyag-tömeg eltüntetését, a gyepergenerációját.

Legalább 100 ezer szürkemarha legelhetne ma is a Hortobágyi pusztán, magánvállalkozás formájában, ha megoldanánk a vízidevezetését, a gyeperendszeres árasztásos öntözését. Nagyon kis költséggel kiváló húsu, BSE (szivacsos agylagyulladás) mentes marhaállományt nevelhetnénk itt, extra-profitot adó exporttermékként. Szövetkezetek, társulások, önkormányzati társulások alakulhatnak az alföldi legeltető állattenyésztés nagyarányú rekonstrukciója céljából. Ne feledjük, hogy az *Anjouk* óta (1308-1382) a XIX. század hetvenes éveig a marhaexport volt kivitelünk fő tétele.

A magyar marhaexport-ágazat sajátos enklávéként „élt” a magyar gazdaság „testében” évszázadokon át. A néhány gulyás által legelőről legelőre terelt csordák extenzív körülmények között, nagyon alacsony ráfordítással, óriási hasznot hoztak tulajdonosaiknak, a magyar nemeseknek. Sajnos a parasztság ebből a tevékenységből ki volt zárva, és *III. Károly* 1711-es rekommunációs törvényei a török idők utáni birtokrendezés kapcsán ezt újra megerősítették.

Az téves állítás persze, hogy a középkorban nálunk fölismerték volna, hogy „a gabonát bőrbe csomagolva kell értékesíteni”, hiszen ez a szarvasmarha gabonát sohasem látott. Egy korábbi, extenzívebb, de gazdaságilag nagyon hatékony tartási módhoz való visszatérést jelentett tehát ökológiai adottságaink szerencsés kihasználására.

Az sem igaz, hogy „a magyarok több húst ettek a középkorban, mint a nyugati államok lakossága”, mert ebből a hatalmas szarvasmarha-állományból a hazai lakosság, a parasztság főként, nem sokat fogyaszthatott. Ezt fejezi ki az *enklávé gazdaság* kifejezés eme tevékenységre.

Sajnos az itt képződött extraprofit a társadalmi-gazdasági körülmények és szerkezet miatt nem tudott tőkévé átalakulni, tehát (nemesi) luxusfogyasztás lett belőle. Ma viszont hozhatna e tevékenység hasonló extraprofitot úgy, hogy ez a jövedelem már visszafogorog(hat)na a termelés, a gazdaság fejlesztésére.

TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS

A magyar Alföld kiszáradása hosszú folyamata eredménye volt. A rómaiak Kr.e. 6-ban hódították meg *Pannoniát*, vagyis a mai Dunántúlt, de az Alföldre sohasem terjedt ki a hatalmuk. *Hadrianus* császár (117-138) limese a Duna mentén húzódott. Elődje, *Traianus* (98-117), akinek híres oszlopa *Dácia* elfoglalásának történetét mutatja be (106-ban). Ekkortól kezdve a Duna és *Dácia* között a pannon Alföld egy furcsa zsákszerű bemélyedést képezett a Birodalom területébe. Ennek oka: ekkor még ez az Alföld egy összefüggő mocsárvilág volt. De már elkezdődött a kiszáradás folyamata!

Nagy Lajos korában (1342-1382) itt már tölgyerdőket találunk, ahol bölényre és őstulokra vadásznak.

Mai képét (füves puszta) a XVIII. század végére nyerte el a magyar Alföld, viszont még mindig jóval „nedvesebb” formában. A XIX. század második felének folyószá-

bályozása szárította ki végképp a „pusztát”. Fölment a gabona ára a világpiacon, megnőtt a népsűrűség is, mindenütt szántóföldeket akartak nyerni.

Idézzük föl a „puszta” képét *Arany János* Toldija alapján!

„És mint a toportyán¹, ha juhász kergette,

Magát egy kiszáradt nádasba vetette:

Ott is azt susogta a nád minden szála:”

Egy sorral odébb: „Nádtorzs lőn az ágya, zsombok a párnája.”

Aztán ezt olvassuk (figyeljük meg a részleteket!):

„Fölkereste fészkit a réti (kiemelés: G.L.) madárnak,

Szárcsa-, vadrucának, bíbicnek, sirálynak,”

„Harmadik nap a nád megzörrent megette,

Azt gondolta, farkas...”

És végül, amikor Miklóst a szolgálja, Bence megleli végre, ezt kérdi:

„Nem evett meg a vad ezen a vad réten?”

Láthatjuk, hogy *Arany* korában (1817-1882) a réti, mint olyan, afféle nádi világ volt valójában: szárcsa, vadruca, bíbic, sirály lakta, vagyis tipikusan vízi madárvilág.

Hosszú történelmi folyamat tehát a klímaváltozás a Kárpát-medencében, ezt a mostani emberi tevékenység legfőljebb csak felgyorsítja. Eljött az idő az alkalmazkodásra!

NEMZETKÖZI ÖSSZEFOGÁSRA LENNE SZÜKSÉG

Magyarország folyóvizeinek 97-98 százaléka külföldről érkezik, mi tehát egy „fogadó teknő” vagyunk. A folyók vízgyűjtő területén sajnos a rendszerváltás után kedvezőtlen folyamatok játszódtak le az egész Kárpát-medencében, gondolok itt az erdők felelőtlen privatizációjára és ebből következő kiirtására.

A fák lombkoronája a csapadék egyharmadát eleve nem is engedi lehullani a ta-

¹ Toportyán = réti farkas

lajra, tehát ha megőrizzük és/vagy újratelepítjük az erdőket, ennyivel alacsonyabb lesz az árhullám. A talajra hullott csapadékot az avar, a talajba beszivárgott csapadékot pedig a gyökérzet fogja meg, mint ahogy az erdő megátolja a talajeróziót is. Az erózió a talajt a folyók medrébe juttatja, és mi ezt is ellensúlyozandó növeljük, erősítjük a gátakat minden évben.

Egy átfogó, országhatárokon átnyúló, integrált, nemzetközi egyezményeken nyugvó, komplex kárpát-medencei vízrendezési stratégiára lenne szükség, melynek fontos eleme a vízgyűjtő területek ökológiai védelme. Olyan nemzetek közötti összefogás alakulhatna ki, ami önmagában is előmozdítaná térségünk hosszú távú történelmi megbékélését. A rekonstruált területeken nagy szerepet kell szánni a vizes turizmusnak (evezés, fürdés stb.).

Nagyon fontos feladat a Tisza vízgyűjtő területein (Kárpátalja, Románia) a rendszerváltás után kiirtott erdők visszatelepítése.

De javasolható a magyarországi szakszon is minél nagyobb területeken, ahol lehet, ártéri galériaerdők létesítése, erdő- és vadgazdálkodás folytatása, természetes élőhelyek rekonstrukciója, természetvédelmi tevékenység.

A LEGSÜRGŐSEBB TEENDŐK

A legfontosabb, egyben a leggyorsabban meghozható intézkedéssorozatnak az érdekeltségi rendszer jelentős átalakítását tekintem, melynek legegyszerűbb és legcélszerűbb végrehajtható eleme a vízdíj azonnali eltörlése lenne öntözővíz-kivétel és halastavi kivétel célú hasznosítás esetén.

A halastavak szennyvizének elvezetése, kezelése egy ettől eltérő kérdés, amelynek költségeit természetesen a tevékenység folytatójának kell viselnie, de nem a vízkivétel keresztlél.

Ezen túl szükség lenne az öntözés állami támogatására is, amennyire a költségvetés helyzete ezt megengedi. Ha nem engedi

meg (egyelőre), akkor legalább ne sújtsuk az ilyen tevékenységet folytatókat, az ebbe beruházókat.

HOSSZÚ TÁVÚ, KOMPLEX FEJLESZTÉSI TERV ÉS SZÖVETKEZÉS

A gyors intézkedések mellett ki kell dolgozni az Alföld hosszú távú, átfogó vízügyi rekonstrukciójának tervét, bevonva ebbe az önkormányzatokat, a helyi lakosságot is.

Mindenképpen javasolható a szövetkezés a gazdák között öntözési társaságok létrehozására, az állattenyésztés együttes fellendítésére, a halastavi hálózat továbbfejlesztésére. Ez utóbbi esetében utalnék arra, hogy hazánkban rendkívül alacsony az egy főre jutó halfogyasztás, aminek negatív egészségügyi következményei is vannak: a szív- és érrendszeri megbetegedések magas aránya.

A szövetkezésnek a komplex meliorációra, a hatékony gazdálkodást lehetővé tevő nagyméretű táblák kialakítására, a legkorszerűbb technikai eszközök közös beszerzésére és működtetésére, a speciális tudással rendelkező szakemberek alkalmazására, a végtermék megfelelő tárolására, feldolgozására, értékesítésére is ki kell terjednie. Tehát nem elég egy láncszemre, egy területre (pl. csak beszerzésre, értékesítésre) megoldani az erők egyesítését, ennek át kell fognia a gazdálkodás minden mozzanatát. Az öntözés – szakszerűen, megfelelő infrastruktúrára, korszerű technikára alapozva – csak komoly tőkebefektetéssel lehetséges. Kerüljük el a külföldi nagybefektetők megjelenését e területen, adjunk lehetőséget a hazai termelőknek a hosszú távú megélhetést biztosító üzemi szerkezet és termelési színvonal kialakítására.

Ez már átvezet a (helyi) foglalkoztatás, a szociálpolitika területére is. Maga a meliorációs tevékenység, az öntözőművek, halastavak kiépítése önmagában is sok embernek biztosít hosszú időre megélhetést. A kiépült infrastruktúra működtetése szintén. A szakszerű öntözés különleges

szakértelmet igényel, jelentősen föl lehetne lendíteni az ilyen irányú szakemberképzést Szarvason például.

Általában a finanszírozás oldaláról a kedvezményes kamatkondíciók mellett nyújtott hitel javasolható, és nem annyira a közvetlen, vissza nem fizetendő állami támogatás. Így ugyanis egy folyamatosan újraképződő forráshoz jutunk, amely folyamatosan vehető igénybe.

TÁJRENDEZÉS, VIZES ÉLŐHELYEK, ÖKOTURIZMUS, ENERGETIKAI CÉLÚ NÖVÉNYTERMELÉS

A megfelelő vízellátás biztosítása átalakítja a tájképet is. Az eddig kiszáradt, kiszikkadt szikes puszták jelentős részén vizes élőhelyek, dús fűvű legelők, halastavak stb. létesülnek. A kiszikkadt puszták bizonyos foltjait meghagyhatjuk mutatónak, sajátos ökoszisztémaként természetesen.

A Tisza és mellékfolyói árterének kiterjesztése a vizes, illetve a nedves élőhelyek területének jelentős növelését teszi lehetővé, ahol rekonstruálni lehetne a korábbi (XIX. századig jellemző) ökoszisztémákat. A vízi élővilág, a vízi madárvilág biotópjainak újraélesztése az ökoturizmus jelentős fejlesztésére nyújt esélyt.

Ugyancsak az árterekben meg lehet valósítani a Finnországban kifejlesztett energiafűz-termelés technológiáját. Ennek lényege, hogy a telepített fűzfákat a talaj közelében elvágják, és így a fa csak vesszőket terem, amit akár évente, gépesített módon be lehet takarítani energetikai hasznosítás céljára.

De az árterekben energetikai célú nyárfa-termelés is megoldható.

A lényeg, hogy a folyóknak visszaadjuk minél nagyobb területen a természetes kiserő ártér övezetét, ahol le lehet vezetni az árvizeket, tárolni lehet a vízvagyont öntözési céllal, miközben egyéb gazdasági hasznosítást is végez a helyi lakosság.

Mert igaz, hogy a XIX. századi nagy folyószabályozás idején rengeteg szántóföldi területet nyertünk, hódítottunk el e fo-

lyóktól, azt viszont senki nem mérte föl, hogy közben mit veszítettünk!

RIZSTERMELÉS FELÚJÍTÁSA, VÍZISZÁRNYAS-TENYÉSZTÉS

Az 1950-es években, az akkori autarch gazdaságpolitika jegyében, főként mocsaras, vizenyős területek helyén jelentős rizstelepeket hoztak létre. Érdeemes ezt is felújítani az árvizek idején rendelkezésre álló víztömeg hasznosítására, levezetésére.

A víziszárnyasok (kacsa, liba) tenyésztésének föllendítése – ugyancsak az árvízi levonulások idején megfogott vízvagyorra alapozva – szintén jó lehetőséget teremtene a helyi lakosság gazdasági tevékenységének föllendítésére, az ország exportáru-alapjának növelésére. Az ilyen célra létesített tavak öntözési célú hasznosítása ugyancsak megoldható.

Általában véve is mindig a helyi lakosság életlehetőségeinek, gazdasága föllendítésének szempontjait kell előtérbe helyezni.

A XIX. SZÁZADI NAGY VÁLLALKOZÁS MEGISMÉTLÉSE

Végezetül hadd álljanak itt *John Maynard Keynes* (1883-1946), a nagy közgazdász sorai a vállalkozó kedvről:

„Általános volt az a nézet, hogy a világban felhalmozott gazdagság olyan áldozat útján jött létre, hogy egyes személyek önként lemondtak a közvetlen fogyasztással járó élvezetről, amit mi megtakarításnak nevezünk. Ugyanakkor azonban nyilvánvalónak kell tekinteni, hogy az egyszerű önmegtartóztatás önmagában nem elegendő ahhoz, hogy városokat építsünk és mocsarakat szárítsunk ki... A vállalkozói kedv az, ami létrehozza és növeli a világ vagyonát... Nemcsak arról van szó, hogy a megtakarítás nem létezhet a vállalkozói kedv nélkül, hanem igen lényeges, hogy amint a megtakarítás túlszárnyalja a vállalkozói kedvet, akadályozni fogja az utóbbi megélénkülését; és a profitra gyakorolt kedvezőtlen hatása miatt hibás kör alakul ki. Ha a vállalkozói kedv élénk, akkor a

gazdaság felhalmozódik, függetlenül attól, hogy történik-e megtakarítás, vagy sem, ha pedig a vállalkozói kedv alszik, akkor a gazdaság csökken, bármilyen legyen is a megtakarítás.”²

A XIX. században a vállalkozó kedv föllendülése eredményezte a magyar Alföld nagy történelmi átalakulását, átalakítását, tájképének gyökeres megváltozását, megváltoztatását. Úgy tűnik, hogy eleink „túl-

löttek a célon”. A mi nemzedékünk hasonló méretű átalakító tevékenységgel sok mindent helyrehozhat, a kor követelményeinek megfelelően. Ehhez hasonló vállalkozó kedv kell, ami elvezethet országunk legnagyobb tájegysége újabb nagy gazdasági föllendüléséhez, környezetbarát módon. A klímaváltozásra adott helyes és célszerű válasz eredményeként.

MÁSODIK FELHÍVÁS!

A GAZDÁLKODÁSBAN PUBLIKÁLT PhD HALLGATÓK ÉS DOKTOROK II. TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁJÁN való részvételre

Időpont: 2009. október 16.

**Helyszín: NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar,
Mosonmagyaróvár**

A Konferencia első felhívása a **gazdálkodás** 2008. évi 6. sz. 568. oldalán jelent meg.

A Konferenciát a Gazdálkodás Szerkesztőbizottsága és Baráti Köre, valamint az NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Gazdaságtudományi Intézete szervezi, az I. Konferenciát (Mosonmagyaróvár, 2005. 10. 14.) kíséző érdeklődés és értékelés hatására.

A II. Konferencia célja a fiatal kutatók, oktatók publikálási, szereplési lehetőségének előmozdítása, a vitakészség fejlesztése, a szakmai kapcsolatépítés elősegítése, a kutatók, vizsgálódások kölcsönös megismerése, valamint hasznosulásuk előmozdítása.

A II. Konferencián azok a tanulmányok, dolgozatok, cikkek kerülnek bemutatásra és megbeszélésre, melyek az I. Konferencia óta, a 2009. augusztusi számmal bezárólag megjelentek, illetve megjelentetése elfogadásra került.

A nyelvgyakorlás érdekében – ha van érdeklődés – angol nyelvű szereplést, műhelymegbeszélést (szekciót) is szervezünk!

A doktoranduszok és doktorok II. Konferenciáján természetesen minden olvasónkat, előfizetőnket, szerzőnket és érdeklődőt szívesen látunk!

További információk folyamatosan a **gazdálkodás** megjelenő számaiban és a www.mtk.nyme.hu weblapon érhetők el.

Személyes tájékoztatás: Dr. Vincze Judit intézeti mérnök
NYME-MÉK, Gazdaságtudományi Intézet
96/566-663
vinczej@mtk.nyme.hu

² Keynes, J. M.: Treatise on money, II. Volume. Brace and Co. Harcourt, 1930. p. 148-149.